

150. výročí narození Andreje Šeptyckého

Ve středu 29. července 2015 uplyne 150 let od narození ukrajinského řeckokatolického patriarchy Andreje Šeptyckého, který stál u zrodu unionistických sjezdů na Velehradě na počátku minulého století. Před týdnem papež František významně posunul kupředu proces beatifikace tohoto významného duchovního tím, že podepsal dekret o jeho hrdinských ctnostech a prohlásil jej za Ctihodného.

Andrej Šeptyckyj (ukrajinsky Андрей Шептицький; 29. července 1865, Lvov (Halič) – 1. listopadu 1944 Lvov (Ukrajina)) byl ukrajinský řeckokatolický duchovní a baziliánský mnich, od roku 1901 až do své smrti arcieparcha a metropolita haličský a lvovský, hlava ukrajinské řeckokatolické církve. Je považován za jednoho z největších metropolitů v celé historii této církve a v současné době probíhá proces jeho blahorečení.

Metropolita Šeptyckyj byl zastáncem dialogu křesťanského Východu a Západu a velice aktivně působil v ekumenické oblasti. V roce 1907 předsedal I. unionistickému kongresu, jehož byl také hlavním organizátorem. Cyrilo-metodějských poutí se účastnil pravidelně a chtěl posílit význam Velehradu pro slovanské národy. Vystupoval však proti tomu (stejně jako mnozí další iniciátoři unionistického hnutí), aby duchovní ideu unionismu infiltrovaly proruské panslavistické tendence, které byly koncem 19. století tomuto prostředí vlastní. Kongres se konal 25. až 27. 7. na Velehradě a byl reakcí na situaci Slovanů nejen ve střední Evropě, ale i na Ukrajině. Sešli se zde Poláci, Rusíni, Rusové, Chorvati, Slovinci a Slováci. Unionistická setkání byla svého druhu velmi významnou událostí, již se účastnili vysocí církevní hodnostáři a vzdělanci z řady zemí. Díky jejich angažovanosti se počet účastníků postupně rozšiřoval a výrazně stoupal. Je třeba zajímavé, že popud ke vzniku Akademie velehradské zabývající se studiem východních církví nedal příslušník „domácí“ elity, nýbrž Slovinec František Grivec. Průběh unionistických kongresů se zájmem sledovali i ruští pravoslavní teologové. Oceňovali, že se zde vytváří prostor k přátelskému setkání.

Účelem kongresů bylo vytvořit prostor pro spolupráci mnoha různých, dosud roztržštěných aktivit, nabídnout zástupcům pravoslavního Východu příležitost seznámit se s katolickým Západem a nestranně studovat sporné otázky, vyměňovat si informace a názory, odstraňovat vzájemné predsudky v duchu přízně a pokoje, společně se modlit, a tak napomoci k překonání rozdělení církví. Kongresy se neomezovaly jen na setkání odborníků, naopak byly přístupné všem zájemcům z řad duchovenstva i laiků.

Před první světovou válkou proběhly ještě dva unionistické kongresy – v roce 1909 a 1911. Dalšímu pokračování učinila přítrž Velká válka. Východní liturgie, která byla jedním ze středobodů tohoto hnutí, se však na Velehradě udržela. Válečná situace totiž způsobila, že se na Moravě ocitli jako exulanti mnozí řeckokatoličtí kněží, kteří uprchli před frontou.

V roce 1913 pozval Šeptyckyj na Ukrajinu redemptoristy. Veškerou vahou své osobnosti vzdoroval polonizační politice druhé polské republiky, snažil se dosáhnout porozumění mezi různými etniky a psal rozličná díla na téma spirituality a sociálních otázek. Udržoval kontakty s představiteli západní církve, současně se ale stavěl proti snahám meziválečného Polska o konverzi věřících byzantského ritu z Haliče k latinskému obřadu. Za nacistického tažení do Sovětského svazu metropolita Šeptyckyj skrýval stovky Židů ve svém paláci a řeckokatolických klášterech. 21. listopadu 1942 vydal pastýřský list „Nezabíješ!“ (orig. Не убий!), ve kterém odsoudil nacistická zvěrstva. V té době tajně svým nástupnictvím pověřil další přední osobnost ukrajinské řeckokatolické církve, pozdějšího kardinála Josipa Slípeho, který strávil 18 let ve stalinských koncentračních táborech, než byl na interven-ci svatého Jana XXIII. propuštěn.

Snaha dosáhnout prohlášení Andreje Šeptyckého Spravedlivým mezi národy však byla dosud navzdory úsilí jím zachráněných Židů neúspěšná, což je odůvodňováno tím, že na počátku německého vpádu se stavěl k Němcům vstřícně, protože původně je považoval za civilizovanější než bolševiky a doufal, že umožní Ukrajincům utvořit vlastní stát.

Ukrajinská řeckokatolická církev

Ukrajinská řeckokatolická církev (ukrajinsky Українська Греко-Католицька Церква) je největší řeckokatolickou církví a největší východní katolickou církví na světě vůbec. Církev je nositelkou tradice byzantského ritu, přičemž uznává papežskou svrchovanost. Počet věřících byl v roce 2014 skoro 4,5 milionu a jejich počet trvale stoupá – poslední přírůstek byl 123 tisíc za rok. Nejsilnější pozici má církev v Haliči na západní Ukrajině (Lvovská, Ternopilská a Ivanofrankivská oblast), přesto je však v počtu věřících na Ukrajině až na 2. místě za ukrajinskou pravoslavnou církví uznávající moskevský patriarchát. Dále se k ní hlásí především příslušníci ukrajinské menšiny v Polsku, USA, Kanadě, Austrálii, Argentině, Brazílii, Velké Británii a Francii (vč. dalších zemí).

V srpnu 2005 bylo sídlo přeneseno ze Lvova do Kyjeva, kde se též buduje mohutný kostel Zmrtvýchvstání, nicméně faktickým střediskem církve zůstává Lvov. Církev se člení na 4 arcieparchie – Lvov, Přemyšl-Varšava, Philadelphia (USA) a Winnipeg (Kanada) a několik dalších eparchií a exarchátů. V čele církve stojí větší /tj. vrchní/ arcibiskup kyjevsko-haličský Svyatoslav Ševčuk. Ukrajinská řeckokatolická církev je tak jednou ze čtyř východních katolických církví, tzv. vrchně-arcibiskupských.

„Jsme bratři a sestry jedné rodiny, jsme jak ty kameny a cihly, které společně tvoří pevnou stavbu, jejímž stavitelem je ruka našeho Spasitele, chrám Boží chvály, chrám katolické církve. Základním kamenem je sám Ježíš Kristus. Na Petrově skále stojí stavba naší církve, veliký Lev XIII. je naším Otcem, jeho stolec je středem naší jednoty. Držme se věrně víry, držme se Petrovy skály, budme věrni sobě. Věrní našemu Bohu.“

Řeckokatolický arcieparcha Andrej Šeptyckyj, metropolita lvovský na I. velehradském unionistickém kongresu (1907)

Unionismus je křesťanské hnutí usilující o sjednocení katolické církve a pravoslavi. Bylo aktivní zejména během 19. století a v první polovině 20. století. V českých zemích podporoval unionistické snahy především katolický spolek Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje pod ochranou Blahoslavené Panny Marie.

Dům U Černého vola

Dům u Černého vola patří do domovní fronty, která byla budována po založení hradčanského předměstí ve třetí čtvrtině 14. století. Na místě dnešního domu již tehdy zřejmě stála gotická zástavba. Dnešní dům je v jádru renesanční, ale ze dvou stavebních etap. Jedna proběhla v 60. letech 16. století a další kolem roku 1629. Dům zabírá lichoběžníkovou parcelu mezi Loretánskou ulicí a Úvozem. Rozdílnost výšek těchto komunikací způsobuje, že dvorek je vzhledem k Loretánské ulici umístěn v úrovni suterénu a jsou z něj přístupny sklepy. Oku lahodící dvoupatrová fasáda je z vrcholného baroka a byla do této podoby upravena v roce 1726. Nejvíce nás zaujme hlavně svým domovním znamením. V bohatě dekorované kar-

2015

tuši je tady vyvedeno kolorované vyobrazení sv. Lukáše, který ukazuje Panně Marii s Jezulátkem v náručí, jak je zpodobnil na svém obraze. Podle legendy sv. Lukáš za svého života vytvořil na 7000 obrazů. Zajímavostí je že dům u Černého vola jako jediný v této části domovní fronty nemá a nikdy neměl loubí. V minulosti středem bloku dnes

a jadrná rčení, jimiž častoval hosty. O tomto šenkýři se říkalo, že není pro hosty, nýbrž že hosté jsou pro něho. Jeho zvykem bylo, že mu host nesměl podat prázdný půllitr. Z ruky hosta jej nikdy nevzal, musel stát vždy na stole a na tácku. Přesto měl tento svérázný hostinský stálek plno, možná proto, že kromě dobře ošetřeného piva se nabízely i buřty s cibulí, naložené rybičky a podobné lahůdky. V 90. letech 20. století hrozilo, že v rámci malé privatizace hospoda zanikne nebo

1989

1910

stojících domů probíhala hradební zeď ze 14. století jako součást opevnění z doby Karla IV. Fragment této hradby se jako ostatně v několika dalších domech dochoval ve sklepech. Kromě toho se zde nalézá i nejstarší sklep z doby kolem roku 1500. Sklep je gotický, zaklenutý, s polokruhově valenou kamennou klenbou. V domě byl od nepaměti šenk, později hostinec. Za první republiky tam působil hostinský Josef Brinda. Pověstná byla drsná přízviska, tituly

se z ní stane luxusní restaurace, cenově nedostupná místním obyvatelům. Proto vzniklo sdružení na zachování hostince. Jeho členové napsali dopis tehdejšímu ministru privatizace T. Ježkovi s prosbou o vyjmutí z privatizace s tím, že si hospodu vezmou sami na starost a zachovají nejen její staropražský duch, ale i přijatelné ceny pro hosty. Veškerý výnos pak věnují sousední škole pro nevidomé děti. Tak se také stalo. Hospoda funguje dodnes a z jejího výtěžku škola pořídila mikrobús, dřevěná vodící madla v budově školy a další užitečné věci. Sdružení za zachování hostince u Černého vola obdrželo za svoji činnost 20. února 1997 cenu nadace Místa v srdci.

„Pro Deo, Principe et Populo“

Výše uvedené texty byly vydány u příležitosti setkání zvoníků katedrály sv. Víta, Václava a Vojtěcha s Jeho Eminencí kardinálem Dominikem Dukou OP, arcibiskupem pražským a primasem českým. Setkání se uskutečnilo na základě pozvání zvoníků u žejdlíku dobře chlazeného piva v hostinci U Černého vola dne 29. července 2015 od 18. hodiny po večerní.

© Campanarii Sancti Viti Pragenses / www.campanarii.cz